



СОФИЙСКА  
АДВОКАТСКА  
КОЛЕГИЯ

СОФИЙСКА АДВОКАТСКА КОЛЕГИЯ  
София 1309  
бул. Тодор Александров 137, ет.2 и 3  
register@sak-sas.bg

Изм. 1632/04.08.2023

**ДО  
МИНИСТЕРСКИ СЪВЕТ**

**ДО  
МИНИСТЕРСТВО НА ИКОНОМИКАТА И  
ИНДУСТРИЯТА**

**КОПИЕ:**

**ДО  
Г-жа Десислава Георгиева  
НАЧАЛНИК ОТДЕЛ „ПРАВО НА  
УСТАНОВЯВАНЕ И УСЛУГИ” ДИРЕКЦИЯ  
„ТЕХНИЧЕСКА ХАРМОНИЗАЦИЯ”  
d.georgieva@mi.government.bg**

## **СТ А Н О В И Щ Е**

**От**

**Софийския адвокатски съвет, чрез зам.-председателя адв.  
Ива Згурова-Шопова, действаща въз основа на Решение на  
Съвета на САК от 19.07.2023 г.**

**Относно:**

Законопроект за изменение и допълнение на Закона за  
адвокатурата по повод съобразяване на чл. 41 и 42 ЗА и чл. 8  
от ЕКА с разпоредбата на чл. 24 от Директива 2006/123/ЕО за  
услугите на вътрешния пазар

**Уважаеми господа Министри,**

**Уважаема госпожо Георгиева,**

## **Уважаеми колеги,**

В срока, определен за обществено обсъждане на публикувания проект на Законопроекта за изменение и допълнение на Закона за адвокатурата, обявен в портала за обществени консултации на 03.07.2023 г. („Законопроекта“), Софийският адвокатски съвет изразява следното становище и предложения, които Ви молим да имате предвид в процедурата по одобряване на законопроекта за изменение и допълнение на ЗАдв., насочени към съобразяване на националната правна уредба с изискването на чл. 24 от Директива 2006/123 – законодателствата на държавите членки да не съдържат обща забрана за търговски съобщения за регулираните професии, включително за адвокатската професия.

### **1. Предварителни и общи бележки:**

**1.1. Рекламата е дефинирана** в § 1, т. 11 от Допълнителните разпоредби на Закона за защита на конкуренцията като *„всяко съобщение във връзка с търговия, занаят или професия, което има за цел да насърчи реализацията на стоки или услуги, включително на недвижими имоти, права или задължения.“* (§ 1, т. 11 от ДР на ЗЗК).

Традиционно рекламата се възприема като проявление на свободата на словото, уредено в чл. 39 от Конституцията, като свободата на изразяване включва и правото на реклама (т.нар. търговска реч), която може да бъде ограничавана ако ограничението е предвидено в закона, преследва легитимни цели и е необходимо в едно демократично общество.

### **1.2. Обща забрана за заблуждаваща реклама и за неразрешена сравнителна реклама.**

Законът за защита на конкуренцията (ЗЗК) въвежда обща забрана за всяка *заблуждаваща реклама* и за *неразрешената сравнителна реклама* – чл. 32, ал. 1 ЗЗК.

Тези общи забрани важат за всички икономически сфери и следва да бъдат приложими и за рекламата на адвокати, която е предмет на бъдещата уредба в ЗА и ЕКА.

**1.2.1. Заблуждаваща** е всяка реклама, която по какъвто и да е начин, включително по начина на нейното представяне, подвежда или може да подведе лицата, до които е адресирана или достига, и поради това може да повлияе на тяхното икономическо поведение или по тези причини нанася или може да нанесе вреди на конкурент.

При преценката дали една реклама е заблуждаваща или не се вземат предвид критериите, определени в закона – чл. 33, ал. 2 от ЗЗК (характеристики на стоките и услугите; цена и начин на формиране, начин на изпълнение/доставка, данни за рекламодалец и рекламираш, отличия, награди и пр.).

**1.2.2. ЗЗК дефинира сравнителната реклама** като всяка реклама, която пряко или косвено идентифицира конкурента или предлагани от него стоки или услуги.

#### **Сравнителната реклама не е разрешена когато:**

- **е заблуждаваща,**
- **представлява нелоялна търговска практика** по смисъла на чл. 68д, 68е и 68 ж от ЗЗП<sup>1</sup>, насочена към привличане на клиенти, и

- **не отговаря на останалите условия**, посочени неизчерпателно в чл. 34, ал. 2 от ЗЗК.

Ограниченията на ЗЗК за заблуждаваща и неразрешена сравнителна реклама, извършени със ЗЗК, включително забраната за нелоялни търговски практики при привличане на клиенти, са продължение на конституционната забрана за нелоялна конкуренция (чл. 19, ал. 2, изр. 2 КРБ) и са приложими общо за всяка реклама, включително за адвокатската реклама.

### **1.3. Специфични ограничения за рекламата в определени отрасли:**

За рекламата на определени стоки и услуги в европейските законодателства съществуват редица специфични изисквания и ограничения – както относно вида, така и относно съдържанието на допустимата реклама. Специални ограничения са въведени за хазарт, лекарствени продукти, тютюн, спиртни напитки, реклама на потребителски кредити, рекламиране на медицински специалисти, лечебни заведения.

Специалните ограничения за реклама се налагат основно по две причини:

- поради специфичния предмет на рекламираните стоки и услуги – като потенциално опасни и/или вредни за здравето или имуществото на потребителите или определени групи от тях (тютюневи изделия, алкохол, хазарт, медицински изделия за хуманната медицина, ветеринарномедицински препарати и т.н.);
- поради особената обществена значимост на определени дейности и услуги, предоставяни от лица, упражняващи регулирани професии, за които съществуват и високи етични изисквания (адвокати, лекари, медицински специалисти, одитори и пр.).

Следва да се отбележи, че различните организации на рекламоделите и рекламните агенции у нас, са утвърдили *Национални етични правила за реклама и търговска комуникация в Република България* (достъпни тук <https://www.nss-bg.org/kodeks>), които са до голяма степен съобразени с етичните правила за реклама, общи за страните от ЕС. В тези правила, в съответствие със специфичните ограничения в уредбата на рекламата в определени отрасли, са предвидени специални правила за реклама на храни и напитки, спиртни напитки, хазартни игри, он-лайн поведенческа реклама, дефиниране на критерии за неблагоприятно съдържание за деца и пр.

Поради това намираме за необходимо да бъде обсъдено дали наред с промените в ЗА и ЕКА, да не бъдат предприети действия от Висшия адвокатски съвет да се инициира допълване на Националните етични правила за реклама и търговска комуникация в България, като се отчете особената роля на адвокатската професия и се предвидя специфични изисквания към рекламните агенции и лицата, изработващи, излъчващи и разпространяващи рекламни съобщения от адвокати, които да гарантират спазването на специалните ограничения, които ще бъдат предвидени в ЗА и ЕКА.

### **1.4. Действащата уредба.**

Разпоредбата на чл. 42, ал. 1 от ЗА забранява на адвоката „да рекламира своята дейност и да използва средства за привличане на клиенти, несъвместими с разпоредбите на този закон и правилата на адвокатската етика“.

---

Макар да забранява общо рекламата, ЗА **позволява на адвоката да посочва и разгласява информация за себе си**, като въвежда ограничения относно информацията:

- адвокатът може да уточнява в коя област на правото практикува (чл. 42, ал. 2 ЗА)
- адвокатът може да посочва правните организации, в които членува, образованието и професионалния си опит, както и чуждите езици, които владее (чл. 42, ал. 3 ЗА);
- адвокатът може да поддържа собствена интернет страница, съдържаща професионална информация, доколкото тя не противоречи на ЗА и етичния кодекс (чл. 42, ал. 4 ЗА).

Като доразвитие на законната уредба, в раздела с Основни принципи на професията Етичният кодекс на адвоката е посочил допустимите способи за **„Разгласяване на професионалната дейност“** (както е озаглавен чл. 8 ЕКА), като е предвидил, че адвокатът **може**:

- да **„осведомява обществеността за данните относно неговата професионална дейност, които са вписани в адвокатския регистър“** (чл. 8, ал. 1 ЕКА) – т.е. конкретно са посочени единствените данни, които адвокатът може да разгласява и разпространява за себе си;
- да **„предоставя информация за професионалната си дейност чрез различни средства за масово осведомяване, електронни средства за комуникация или по друг начин, доколкото се спазват изискванията на ал. 1“** (чл. 8, ал. 2 ЕКА) – т.е. посочени са **неизчерпателно** средствата за разпространяване на допустимата информация за дейността на адвоката;
- да изработва брошури, бланки, табели и визитни картички, ако отговарят на изискванията за допустимото съдържание и забранено съдържание при разгласяване на дейността на адвоката (чл. 8, ал. 5 ЕКА).

Наред с това, отчитайки до известна степен и общите ограничения към всяка реклама, уредени в ЗЗК, както и някои специфики на адвокатската професия, разпоредбата на чл. 8, ал. 3, ЕКА изрично предвижда, че адвокатът не може да прави сравнение с други адвокати относно качеството на адвокатската работа, обема и успеха на практиката си, размера на адвокатското си възнаграждение (чл. 8, ал. 3, т. 2 ЕКА); да обещава постигането на конкретни резултати (чл. 8, ал. 3, т. 3 ЕКА); да обявява имената на свои клиенти (чл. 8, ал. 3, т. 4 ЕКА); да предлага услугите си на бъдещ клиент лично, чрез посредник или по друг начин, освен когато адвокатът няма семейна, роднинска или предходна професионална връзка с лицето, както и да използва посредници (чл. 8, ал. 4 от ЕКА).

*Общата забрана за рекламата в действащия Закон за адвокатурата (чл. 42, ал. 1 ЕКА) и в Етичния кодекс на адвоката (чл. 8, ал. 3, т. 1) следва да отпадне с оглед предприетата срещу България наказателна процедура за нарушение на Директива 2006/123 на ЕС относно услугите на вътрешния пазар.*

### **1.5. Директива 2006/123 на ЕС относно услугите на вътрешния пазар.**

**1.5.1.** Директива 2006/123 на ЕС има за цел да премахне ограниченията на свободното установяване и свободното предоставяне на услуги в държавите-членки, за да

допринесе за завършването на свободния и конкурентоспособен вътрешен пазар и е приложима и за регулираните професии, включително за адвокатската професия.

Разпоредбата на чл. 24, ал 1 от Директива 2006/123 задължава държавите-членки да премахнат всички съществуващи **„общии забрани на търговски съобщения на регулираните професии“**, като според Директивата държавите следва да гарантират, че **„търговските съобщения на регулираните професии се съобразяват с професионалните правила в съответствие с правото на Общността, които са свързани с независимостта, достойнството и доброто име на професията, а също и с професионалната тайна, по начин съвместим със специфичния характер на всяка професия. Професионалните правила за търговските съобщения са недискриминационни, оправдани от наложителни причини, свързани с обществения интерес и пропорционални.“** (чл. 24, ал. 2 от Директива 2006/123).

Директива 2006/123 дефинира **търговското съобщение в чл. 4, т. 12** като **„всякаква форма на комуникация, предназначена да популяризира, пряко или косвено, стоки, услуги или имидж на предприятие, организация или лице, занимаващи се с търговска, промишлена или занаятчийска дейност, или практикуващо регулирана професия.“** Изрично е посочено, че не са търговски съобщения предоставянето на информация, позволяваща пряк достъп до дейността на предприятие, организация или лице, включително по-специално наименование на домейн и адрес на електронна поща, както и съобщения относно стоки, услуги или имидж на предприятие, организация или лице, събрани по независим начин, особено когато се предоставят без наличие на финансов интерес.

Чрез Директива 2006/123 са създадени условия да **отпаднат всички общи забрани за търговски съобщения при регулираните професии**. Както е посочено в преамбюла на Директивата, нейната цел не е да отпаднат забраните към съдържанието на търговските съобщения, а единствено **„онези забрани, които по един общ начин, в рамките на дадена професия, забраняват една или повече форми на търговски съобщения, като например пълната забрана за рекламиране в една или повече медии.“** (Съображение 100 от Директива 2006/123).

В Решение на СЕС по дело C-119/2009 г., постановено по преюдициално запитване за тълкуване на чл. 24 от Директивата, постановено по повод професията на експерт-счетоводителите, е прието, че **„член 24, параграф 1 от Директива 2006/123/ЕО ... трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска национална правна уредба, която напълно забранява на представителите на регулирана професия, каквато е тази на експерт-счетоводителите, да извършват действия по установяване на контакт с потенциални клиенти“**. В мотивите към решението е посочено, че търговските съобщения включват не само традиционните методи за реклама, а всички форми на комуникация, чиято цел е намирането на нови клиенти. Прието е, че самопредлагането – което не се дефинира нито от Директива 2006/123, нито в останалото европейско законодателство, представлява форма на търговско съобщение, тъй като е **непотърсен личен контакт с потенциален клиент с цел евентуално предоставяне на услуга**. С тези мотиви СЕС приема, че общата забрана на самопредлагането като самостоятелна форма на търговско съобщение е несъобразена с изискването на чл. 24 от Директивата.

**1.5.2.** След изтичане на срока за транспониране на Директива 2006/123 на ЕС, в националните законодателства на почти всички държави членки отпадат общите забрани за търговски съобщения (реклама) на адвокати, като България е сред последните държави,

в които подобна забрана съществува, което е и причината за предприетата наказателна процедура срещу България по реда на чл. 258 и сл. от ДФЕС.

В действащите национални законодателства на държавите членки рекламата, както и другите форми на търговски съобщения и комуникация са разрешени практически навсякъде.

Както на законодателно ниво, така и с етичните кодекси, приети от националните професионални организации на адвокатите, е въведен либерален режим за реклама, като навсякъде съществуват конкретни ограничения и изисквания – забранени са реклами с определено съдържание, респ. има изискване към съдържанието на рекламата и другите видове търговски съобщения.

Ограниченията за съдържанието на адвокатската реклама са до голяма степен сходни във всички европейски държави: навсякъде рекламата трябва да бъде вярна, точна, делова, да не съдържа хвалебствия, да не поражда неоправдани очаквания за успешен изход на делото, да не съдържа сравнения с други адвокати или да изразява пренебрежително отношение, да не съдържа посочване на клиентите, освен ако те не са дали своето съгласие, да не се предлагат правни услуги на лица или близки на лица, които се намират в стресова ситуация след претърпян инцидент или друго събитие с извънреден характер и пр.

Особените принципи на адвокатската професия, които са общи за всички правни системи:

- почтеност,
- независимост,
- достойнство на професията,
- конфиденциалност и професионална тайна,

са легитимният обществен интерес, налагащ ограничения в съдържанието на адвокатската реклама, което е допустимо и съответства на чл. 24, ал. 2 от Директива 2006/123.

## **2. Предложения за редакции:**

Изхождайки от предварителните бележки по-горе, излагаме следните конкретни съображения по повод предложенията за промени в ЗА, респ. в ЕКА, насочени към уредба на *посредничеството* и *рекламата* на адвокати, както и предложения за нормативни текстове:

### **2.1. Относно уредбата на рекламата.**

#### **2.1.1. Общи съображения:**

Считаме, че при уредбата следва да се предвиди общо правило, че за адвокатската реклама важат общите забрани за заблуждаваща и неразрешена сравнителна реклама по ЗЗК, след което да се предвидят в следващи правила специфичните ограничения, които съгласно чл. 24, ал. 2 от Директива 2006/123 ЕС са допустими съобразно етичните принципи на професията – независимост на адвоката, почтеност, достойнство и добро име на професията, професионална тайна и конфиденциалност.

Намираме за удачно уредбата да не е прекалено конкретна, като се въведат принципни ограничения за съдържанието на рекламата, използваните изразни средства,

както и изискване рекламните съобщения от адвокати и адвокатски сдружения ясно да бъдат обозначавани като реклама.

Следва да се предвиди и изискване лицата, които излъчват, разпространяват или предават по друг начин рекламни съобщения за адвокати или адвокатски услуги, да извършват проверка, че поръчващият рекламната е адвокат/адвокатско дружество, като наред с това съблюдают и етичните ограничения и стандарти за рекламно съдържание, предвидени в Националните етични правила за реклама и търговска комуникация в България.

### **2.1.2. Предложения за формулировки на разпоредби на Закона за адвокатурата.**

Принципно намираме за приемлива редакцията, предложена от Министерството на икономиката и индустрията за съдържание на чл. 42 от ЗА. Въпреки това отделните предложени текстове, регламентиращи изисквания към адвокатската реклама в ал.3 могат да приемат по-удачни редакции. Така например в ал.3, т.5 от законопроекта се предвижда задължение на адвоката *„да не адресира рекламни съобщения лично или чрез посредник към лица, непосредствено след претърпян инцидент, когато засегнатите лица нямат ясно съзнание и пълна свобода при избора на адвокат“*. Подобна формулировка създава изключително много въпроси и потенциални проблеми при тълкуването и прилагането на текста – защо се предвижда подобна реклама да не може да бъде адресирана до пострадали лица, но да може да бъде адресирана към техни близки; какъв период от време включва понятието *„непосредствено след претърпян инцидент“*, и дори какъв вид житейски факти и фактически ситуации се включват в дефиницията на *„инцидент“*, това само случайни събития ли са или включват и пострадалите от престъпления, гражданскоправни деликти или друг вид нарушения, природни бедствия и т.н.; накрая как може да се установи дали лицата нямат ясно съзнание и пълна свобода при избора на адвокат, ако пълната свобода и осъзнатост на избора са изключително субективни фактори, които варират според личността на засегнатия.

Конкретно предлагаме следната формулировка на чл. 42 ЗА, ако в хода на предстоящата законодателна процедура бъдат приети за удачни подобни промени:

**Чл. 42. (1)** *Адвокатът или адвокатът от Европейския съюз може да осведомява обществеността за своята професионална дейност и да използва рекламни съобщения, съобразени с изискванията на този закон и Етичния кодекс на адвоката. Не са реклама съобщения, съдържащи единствено информация, публично достъпна в единните адвокатски регистри.*

*(2) Освен на общите забрани за заблуждаваща и неразрешена сравнителна реклама, използваните рекламни съобщения по ал. 1 трябва да съдържат вярна, точна и делово поднесена информация, която зачита принципите на поверителност, почтеност, достойнството на професията, адвокатската етика и колегиалността в отношенията между адвокати.*

*(3) При рекламиране на професионалната си дейност, адвокатът или адвокатът от Европейския съюз не може:*

*1. пряко или косвено да нарушава изискването за опазване на професионална тайна, нито да разкрива имената на свои клиенти или данни от конкретни дела без съгласие на съответния клиент;*

*2. да обещава постигането на резултати или да поражда неоправдани очаквания за постигане на резултати, които не зависят единствено от адвоката и неговата професионална дейност;*

*3. да бъде адресирана към лица и близки на лица, които са пострадали или жертви, или по друг начин са поставени в уязвимо положение.*

*(4) Лицата, които изготвят, публикуват, излъчват или разпространяват информация и рекламни съобщения за професионалната дейност на адвокати, са длъжни да се уверят, че възложителят на рекламата е адвокат или адвокат от Европейския съюз.*

*(5) Рекламните съобщения, които не съдържат единствено информация, публично достъпна в единните адвокатските регистри, следва да бъдат ясно обозначени като реклама.*

*(6) Изискванията на ал. 1-5 се прилагат и за адвокатските дружества и съдружия.*

## **2.2. Относно уредбата на посредничеството.**

Софийският адвокатски съвет поддържа становището, че самото предоставяне на адвокатски услуги чрез „посредник“ е недопустимо.

Преди всичко в българското законодателство има дефиниция за посредник единствено в чл. 49 от Търговския закон, който определя посредника като „*търговец, който по занятие посредничи за сключване на сделки*“.

Същевременно съгласно чл. 286 ТЗ, търговски сделки са тези по чл. 1, ал. 1 ТЗ, както и сделка, сключена от търговец, която е свързана с упражняването от него занятие. Професионалната дейност на адвоката е специфична, тъй като той осъществява защита на правата и законните интереси на гражданите и юридическите лица в изпълнение на конституционно възложени му функции – понякога дори безвъзмездно (при условията на чл. 38, ал. 1 от ЗА) или срещу минимално заплащане (по Закона за правната помощ), а в определени случаи и без да е налице независима икономическа дейност (по силата на договор за постоянна работа срещу месечно възнаграждение при условията на чл. 77, ал. 1 ЗАДв).

В този смисъл е налице и изричен текст на чл. 2, т. 2 от Търговския закон, който сочи, че „*не се смятат за търговци лицата, извършващи услуги с личен труд или упражняващи свободна професия, освен ако тяхната дейност може да се определи като предприятие по смисъла на чл. 1, ал. 3 ТЗ*“. С оглед на това, договорите за правна защита и съдействие, сключвани от адвокати, не следва да се определят по дефиниция като търговски сделки, по повод на които да може да се осъществява посредничество.



Причината, поради която е отправено искане от Европейската комисия за изменение на нормите за рекламата и посредничеството в българския Закон за адвокатурата, е наличието на обща и необоснована забрана на рекламата и използването на посредници от страна на адвокатите.

Тази обща забрана противоречи на нормата на чл. 24 от Директива 2006/123/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 12 декември 2006 г. относно услугите на вътрешния пазар, която възлага на държавите-членки да премахнат „*всички общи забрани на търговските съобщения на регулираните професии*“. Обсъжда се и забраната за използване за привличане на клиенти чрез посредници, доколкото посредници също могат да улесняват осъществяването на контакт между адвокат и неговите клиенти под формата на търговски съобщения.

Същевременно от писмата, изпратени от Европейската комисия по повод наказателните процедури, се установява, че е налице неразбиране относно това кои лица са посредници и какви дейности ще извършват, както и съдържанието на термина „*процесуално представителство*“ по повод предложената от българския законодател забрана за използване на посредничество при процесуално представителство.

Ето защо намираме за необходимо да се внесат следните разяснения, които да се имат предвид при изготвянето на окончателните текстове на Законопроекта:

**2.2.1. Считае, че националното право може да разреши само привличането на клиенти чрез посредник, когато това привличане се осъществява под формата на „търговско съобщение“ по смисъла на чл. 4, т.12 от Директива 2006/123/ЕО, като се запази забраната за всякакви други форми на посредничество.**

В националното ни право понятието за „търговско съобщение“ е дефинирано по сходен начин в нормата на чл. 5, ал. 1 от Закона за електронната търговия: „*Търговски съобщения по смисъла на този закон са рекламни или други съобщения, представящи пряко или косвено стоките, услугите или репутацията на лицето, извършващо търговска или занаятчийска дейност или упражняващо регулирана професия*“. Това означава, че само съобщения, които целят пряко или косвено „популяризирането“ или „представянето“ на услугите или репутацията на лицето, упражняващо регулирана професия, попадат в обхвата на Директива 2006/123. Извън първоначалното представяне на адвоката и неговата дейност на клиентите, посредникът според нас не следва да участва при възлагането на работа на адвоката, размяната на кореспонденция между адвокат и клиент, сключването на договор за правна защита и договаряне на адвокатското възнаграждение, и най-вече при предоставяне на услугата или извършване на дейността, доколкото всичко това представляват доверителни отношения.

Нормата на чл. 24, параграф 2 от Директива 2006/123 изисква „*професионалните правила за търговските съобщения да са недискриминационни, оправдани от наложителни причини, свързани с обществения интерес и пропорционални*“, при което следва да се подчертае в становище до Европейската комисия, че **общественият интерес налага да не се позволява достъп до поверителна информация на клиента и неговите лични данни от трети лица, които не са регистрирани** и не подлежат на контрол (включително дисциплинарен) от органите, регулиращи дейността на адвокатите, както и че общественият интерес налага адвокатът да поддържа връзка с клиента директно и неопосредено (включително и с технически и електронни средства на комуникация), за да се гарантира не само защитата на информацията, но и достигането ѝ до клиента в точния ѝ смисъл и пълнота, компетентните правни съвети относно продължителността на очакваните производства, вероятният им изход, усложнения и разноски.

В ежедневната си дейност Софийският адвокатски съвет е сезиран многократно с оплаквания на клиенти, които по време на предоставяне на адвокатска услуга са комуникирали единствено и само с посредници, които не са адвокати и които безнаказано

са ги въвеждали в заблуда било за размера на дължимото адвокатско възнаграждение и разности, било за възможните пътища на защита, не са ги осведомявали редовно и надлежно за хода на производството и постигнатия резултат, не са им предоставяли документи и отчет за извършените действия, не са отчитали и предавали на клиента получени средства и пр. Има и оплаквания, че клиентите никога не са били допускани от посредника да осъществят пряк контакт с адвоката си, били са принуждавани от посредници с различни методи и средства да изберат друг адвокат, били са заплашвани и дори измамани, като впоследствие установявали, че услугата дори не им е била предоставяна от действащ адвокат.

Злоупотребата с адвокати и техните клиенти от страна на посредници е много разпространена в България, въпреки сега действащата забрана адвокатите да привличат клиенти чрез посредник под угрозата от дисциплинарна отговорност за адвоката.<sup>2</sup> Допускането на посредници във всеки един аспект на връзката между адвокат и клиент може да има фатални последици за правата и интересите на гражданите. Предвид изложеното, предлагаме да се предложи на компетентните държавни органи детайлно разписан текст на чл. 41 от Закона за адвокатурата, от който да става ясно, че адвокатът може да използва посредник само за осъществяване на първоначалния контакт с потенциален клиент.

**2.2.2.** На следващо място, предлагаме да се създаде изрично правило, че е забранено възлагането и извършването на процесуално представителство чрез посредници.

Следва да се обърне внимание на изричното правило на чл. 1, ал. 5, т. 4 и 5 от Закона за електронната търговия, което предвижда, че разпоредбите на закона не се прилагат при предоставяне на услуги на информационното общество, свързани с: нотариалната дейност и други професионални дейности, свързани с осъществяването на публични функции (т. 4.); процесуалното представителство (т. 5.).

В тази връзка също трябва да се посочи в мотивите към промените на ЗА и ЕКА, че у нас е извършено небуквално транспониране на Директива 2000/31/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 8 юни 2000 г. за някои правни аспекти на услугите на информационното общество – и по-специално на електронната търговия на вътрешния пазар (Директива за електронната търговия), тъй като в чл. 1, параграф 5, буква „г“ от Директивата за електронната търговия е предвидено, че тя не се прилага по отношение на: дейностите на нотариусите или еквивалентни професии, доколкото съдържат пряко и специфично участие в упражняването на държавна власт; и представителство на клиента и защита на неговите интереси пред съда. При наличието на разяснение, че терминът „процесуално представителство“ е използван в чл. 1, ал. 5 ЗЕТ като еквивалент на „представителството на клиента и защита на неговите интереси пред съд“, е очевидно, че при възлагане на процесуално представителство адвокатът не може да използва посредник, включително и онлайн посреднически услуги, които попадат в дефиницията за „услуги на информационното общество“ според правилото на чл. 1 ал. 4 ЗЕТ (нова – ДВ, бр. 96 от 2020 г.).

**2.2.3.** Адвокатите не би следвало да използват посредници за привличане на клиенти при ангажирането им за осъществяване на процесуално представителство пред съд поне по няколко причини:

- 1) Изборът на адвокат за осъществяване на представителство пред съд трябва да се извърши свободно и независимо от личността на посредниците,

---

<sup>2</sup> Такива случаи, установявани в хода на извършвани дисциплинарни проверки, са свързани с различни сдружения с нестопанска цел, създадени за подпомагане на определени субекти (например на пострадали от пътнотранспортни произшествия), които установяват контакт с лицата, нуждаещи се от правна помощ и посредничат между тези лица и адвокати, с които сключват рамкови договори за правно обслужване, с които адвокатите поемат задължение да представляват клиентите без да са задължени да комуникират пряко с тях и да имат личен контакт с тях.

които този адвокат би използвал, или облагите, които тези посредници предлагат;

2) Представителството пред съд е специфична дейност, която изисква осъществяване на личен контакт с клиента и разясняване на правата и задълженията на страните в процеса от адвокат;

3) Заплащането на отделно възнаграждение на посредника, извън адвокатското възнаграждение, увеличава разходите за съдебното производство и затруднява достъпа до съд на лицата.

4) Създава предпоставки за сериозни злоупотреби с процесуалното право на иск и натоварване на съдилищата с множество симулативни процеси, което съответно рефлектира негативно не само върху ответниците по тези дела, но като цяло ограничава достъпа до съд и правото на всички граждани делата им да бъдат разглеждани в разумен срок.<sup>3</sup>

**2.2.4.** На следващо място следва да се има предвид, че ако все пак се допусне използването на посредници за привличане на клиенти за процесуално представителство пред съд, следва да се уредят изключенията, в които това не следва да е допустимо:

- Дела по чл. 310, ал. 1, т. 1 ГПК, образувани по иски за трудово възнаграждение, за признаване на уволнението за незаконно и неговата отмяна, за възстановяване на предишната работа, за обезщетение за времето, през което работникът е останал без работа поради уволнението, както и за поправка на основанието за уволнение, вписано в трудовата книжка или в други документи;
- Дела по чл. 310, ал. 1, т. 4. ГПК за установяване и преустановяване на нарушение на права по Закона за защита на потребителите;
- Дела по Закона за защита от домашното насилие;
- Дела по брачни иски (исковете за развод, за унищожаване на брака и за установяване на съществуването или несъществуването на брак между страните), дела за гражданско състояние (исковете за установяване или за оспорване на произход, както и исковете за прекратяване на осиновяване), дела за издръжка, дела за поставяне под запрещение, и всякакви други производства, в които участват деца;
- Наказателни производства във всички техни фази (досъдебна и съдебна),
- Дела за обезщетение от неправомерно увреждане и дела, по които страна са материално затруднени лица, лица в уязвимо положение, пострадали от престъпления, нарушения, случайни събития или злополуки, и близките на пострадалите лица, легитимирани да търсят обезщетение.

**2.2.5.** Доколкото адвокатската дейност като цяло не е изключена от приложното поле и обхвата на Закона за електронна търговия, освен когато тя се състои в извършване на процесуално представителство по смисъла на чл. 1, ал. 5, т. 5 ЗЕТ, съответно не е изключена и от приложното поле на Регламент (ЕС) 2019/1150 на Европейския парламент

---

<sup>3</sup> В дисциплинарната дейност на Софийски адвокатски съвет са разглеждани случаи на злоупотреби с правото на иск, в които адвокати предявяват десетки и стотици иски срещу едни и същи ответници от името на различни лица – техни „клиенти“, намирани чрез фактическото посредничество на различни лица, като в някои от случаите „клиентите“ нямат представа за конкретния вид и брой на водените от тяхно име дела. Крайният резултат е освен увреждане на конкретните ответници по делата и затормозяване на съдебната система (и конкретни съдилища) със стотици дела.

и на Съвета от 20 юни 2019 г. за насърчаване на справедливост и прозрачност за бизнес ползвателите на посреднически онлайн услуги, видно от изрично изброените изключения по чл. 1, параграф 3, **то по отношение използването на посредници за привличане на клиенти от страна на адвокати или адвокатски дружества и други видове сдружавания следва да се създадат добре обмислени и конкретни правила в Закона за адвокатурата.**

Както Регламент (ЕС) 2019/1150, така и Законът за електронна търговия, съдържат редица правила за дейността на доставчиците на услуги на информационното общество (и в частност на доставчиците на онлайн посреднически услуги), които от една страна в по-голямата си част е добре да бъдат приложими към дейността на онлайн платформите, представлящи/промотиращи адвокати, но от друга страна следва да бъдат съобразени със специфичния характер на професията и това, че адвокатската дейност по дефиниция не е „търговска“ такава.

**По тези съображения предлагаме с уредбата да се извърши препращане към част от правилата на Регламент (ЕС) 2019/1150 за съответното им прилагане, а друга част от правилата да бъдат доразвити с цел защита правата и интересите на гражданите и юридическите лица, ползващи адвокатска защита.**

**2.2.7.** В уредбата следва да се предвиди, че на адвокатите не е забранено да бъдат посредници един на друг, респ. да препоръчват на клиенти ползването на услуги на друг колега адвокат.

**2.2.8.** Предвид всичко изложено по-горе, правим следното ПРЕДЛОЖЕНИЕ ЗА ТЕКСТОВЕ В ЗАКОНА ЗА АДВОКАТУРАТА относно привличането на клиенти чрез посредник:

#### **Чл. 41 ЗАдв (с изменено заглавие: Привличане на клиенти)**

Чл.41. (1) Адвокатът и адвокатът от Европейския съюз може да използва посредник за привличане на клиенти, включително и чрез услуги на информационното общество, само при осъществяване на първоначален контакт с клиента и при спазване на следните правила:

1. осигурена е възможност на клиента да осъществява личен контакт с адвоката, без да се поставя клиента в неблагоприятно положение спрямо клиенти, ангажирали адвоката без съдействието на посредник;

2. посредникът е поел задължение да спазва всички правила за професионално и етично поведение, които е задължен да спазва адвокатът;

3. не се оказва принуда, тормоз или друго влияние, което да засегне свободния избор на адвокат от страна на клиента;

4. посредникът не съдейства и не участва при сключването на договора за правна защита, както и при предоставянето на правните услуги;

5. посредникът не съдейства и не участва при договарянето на адвокатското възнаграждение, не го определя или ограничава;

6. посредникът не получава, нито държи клиентски средства;

7. посредникът не достъпва, придобива или използва поверителна информация, предоставена от клиента или придобита по повод работата, възложена от клиента.

(2) След осъществяване на първоначалния контакт между адвокат и клиент, адвокатът или адвокатът от Европейския съюз е длъжен да осъществява контактите си с клиента без посредник при сключване на договора за правна защита, и до приключване и отчитане на възложената му работа.

(3) Адвокатът и адвокатът от Европейския съюз може да използва посредник за разпространяване на рекламни съобщения за извършването от него процесуално представителство при спазване на изискванията по ал. 1, но не и за възлагане и извършване на процесуално представителство.

(4) Адвокатът и адвокатът от Европейския съюз може да извършва своята професионална дейност посредством услуги на информационното общество и онлайн посреднически услуги, само при условие, че:

1. тези услуги са изцяло под контрола на самия адвокат или под контрола на друг адвокат или адвокатско дружество или съдружие, с които адвокатът извършващ дейността, има сключен договор; или

2. сайтовете и платформите, чрез които се предоставят тези услуги се притежават и контролират от Висшия адвокатски съвет или адвокатска колегия; и

3. са предприети необходимите мерки при предоставяне на услугите да бъдат опазени сигурността на информацията и нейната поверителност;

4. сайтовете и платформите, чрез които се предоставят тези услуги се регулират от правото на държава-членка на Европейския съюз.

(5) Адвокатските колегии като организации с нестопански характер могат да предприемат всякакви действия за защита на колективни или индивидуални интереси на адвокати, в това число:

1. да изискват от посредниците, от доставчиците на услуги на информационното общество и от адвокатите приложими общи условия, договори, бази данни, или друга необходима информация;

2. да сезират компетентните органи относно дейността на посредниците и доставчиците на услуги на информационното общество.

(6) Изискванията за започване и осъществяване на дейност по предоставяне на услуги на информационното общество по ал. 1 и ал.4 се уреждат от закона на държавата, в която се намира мястото на регистрация на адвоката, който рекламира и извършва дейността.

(7) Разпоредбите на предходните алинеи се прилагат и за дейността на посредници или доставчици на услуги на информационното общество, осъществявана безплатно.

(8) Разпоредбите на ал.1-7 се прилагат и за дейността на адвокатските дружества и съдружия.

**2.2.9. На следващо място предлагаме да се предвидят административно-наказателни разпоредби за санкциониране на посредници, които не са адвокати и които посредничат за рекламиране на адвокатска практика или за осъществяване на контакти с адвокат в нарушение на предложените по-горе правила. Проблемът с използването на посредници, освен множеството негативни ефекти, които има включително върху съдебната система като цяло, се изразява и в това, че адвокатът може да бъде дисциплинарно санкциониран за дейността си в нарушение на закона, но Адвокатските съвети и Дисциплинарните съдилища при Адвокатските колегии нямат правомощия свързани със санкциониране на посредника. В тази връзка ни се струва удачно подобни административно-наказателни функции да бъдат възложени на Инспектората към Министерство на правосъдието.**

**2.2.10. В допълнение към текста на чл.41, предлагаме и следните допълнителни правила за отношенията с клиента при използване на посредник и изискванията към дейността на тези посредници:**

*Чл.41а. Изисквания към дейността на посредника:*

*(1) Посредникът по чл.41, ал.1 от Закона за адвокатурата, може да съдейства за осъществяване на първоначален контакт между адвокат и клиент само срещу фиксирано възнаграждение, което може да зависи от броя на клиентите, с които адвокатът е сключил договор за правна защита, но не и от размера на материалния интерес, договореното адвокатско възнаграждение или постигнатия резултат.*

(2) Клиентът има право да избере желанието от него адвокат по обективни критерии, които сам определя. Клиентът има право да бъде вярно и изчерпателно осведомен за областите, в които адвокатът практикува, данните на адвоката, колегията в която е вписан, личен адвокатски номер, адрес и телефон на адвоката.

(3) Посредникът, който получава възнаграждение от клиента, посочва явно и недвусмислено размера на това възнаграждение и условията за неговата дължимост, и го съобщава на клиента предварително. Възнаграждението на посредника се определя и заплаща отделно от адвокатското възнаграждение.

(4) Посредникът няма право да наема адвоката на постоянна работа или да му налага други условия, които да влияят на неговата независимост и безпристрастност.

(5) Посредникът няма право да осъществява каквато и да е намеса в отношенията между адвокат и клиент, нито да влияе върху предоставяната от адвоката правна услуга.

(6) Посредникът не може да откаже да предаде на адвоката информацията за неговите клиенти или информация, предоставена от неговите клиенти.

(5) Посредникът няма право да предоставя услуги, включени в обхвата на адвокатската професия чрез лица, които не са вписани като адвокати.

(6) При предлагането на адвокатски услуги, посредникът е длъжен да спазва общите правила за забрана на нелоялната конкуренция, предвидени в Глава седма от Закона за защита на конкуренцията, както и всички ограничения за реклама, забрани на нелоялни търговски практики, професионални и етични правила, предвидени за самите адвокати.

#### Чл.42б. Използване на услугите на информационното общество:

Когато адвокатът или адвокат от Европейския съюз рекламират дейността си, осъществяват контакти с клиенти или извършват дейност посредством услуги на информационното общество, те трябва да спазват следните изисквания:

1. доставчикът на услуги на информационното общество и адвокатът прилагат съответно чл. 4, ал. 1 и 2 от Закона за електронна търговия;

2. доставчикът на услуги на информационното общество отговаря за това търговските съобщения да съответстват на професионалните и етични правила за поведение на адвокатите;

3. доставчиците на услуги на информационното общество ясно обозначават адвоката;

4. доставчиците на услуги на информационното общество не позволяват да бъде извършено без съгласие на адвоката класиране, посочване на рейтинг или друг вид мнение за работата на адвоката, което не е основано на обективни публично обявени критерии;

5. доставчиците на услуги на информационното общество не прилагат диференцирано третиране по отношение на адвокатите;

6. доставчиците на услуги на информационното общество посочват всяко пряко или непряко възнаграждение, което се дължи за използването на посредническите онлайн услуги или онлайн търсещи машини от клиентите;

7. доставчиците на услуги на информационното общество разполагат с общи условия за работа с адвокати и писмен договор с всеки адвокат;

8. доставчиците на услуги на информационното общество не налагат ограничения на адвокатите да предлагат или предоставят услугите си чрез други средства или при различни условия;

9. доставчиците на услуги на информационното общество прилагат съответно Регламент (ЕС) 2019/1150 на Европейския парламент и на Съвета от 20 юни 2019 г. за насърчване на справедливост и прозрачност за бизнес ползвателите на посреднически

*онлайн услуги (ОВ, L 186/57 от 11 юли 2019 г.) по въпросите, които не са уредени изрично в Закона за адвокатурата и Етичния кодекс на адвоката.*

**2.2.11. Подкрепяме предложените изменения на Закона за адвокатурата по §4 от законопроекта относно чл.132, т.4 и по §5 относно дефиницията на „услуги на информационното общество“.**

София, 04.08.2023 г.

С уважение: .....

Адв. Ива Згурова-Шопова,  
Зам.-Председател на САК